

Олеся ШЛАПАК

СТАН РИНКУ ПАНЧІШНО-ШКАРПЕТКОВИХ ВИРОБІВ В УКРАЇНІ

Після спаду виробництва легкої промисловості в 1991–2003 рр. останнім часом в Україні спостерігається тенденція щодо нарощування обсягів виробництва окремих товарів. За січень – жовтень 2009 р. обсяги виробництва товарів легкої промисловості зросли порівняно з відповідним періодом минулого року на 71.4 %, а за рахунок збільшення випуску одягу, хутра та виробів із хутра – на 69.1 % [1]. Панчішно-шкарпеткові вироби займають помітне місце у структурі обсягів виробництва товарів вітчизняної легкої промисловості. Ще донедавна було повністю забезпечено потреби населення у цих товарах. У 1990 р. промисловість України випускала 443 млн. пар панчішно-шкарпеткових виробів, тобто 9 пар на одну людину. За минулий рік виготовлено 61.7 млн пар, що становило 1.3 пари на одну особу, при затвердженому мінімумі: для чоловіків працездатного віку – 7, пенсійного – 2.5 пари на рік; для жінок відповідно – 2.3 і 2 пари на рік [2; 3].

© Олеся Шлапак, 2010

У 2008 р. спостерігається зростання виробництва панчішно-шкарпеткових виробів порівняно з 2003 р. на 42.5 %. У період з 2008 по 2009 р. скорочення темпів виробництва відбулося на 6.3 % (рис. 1).

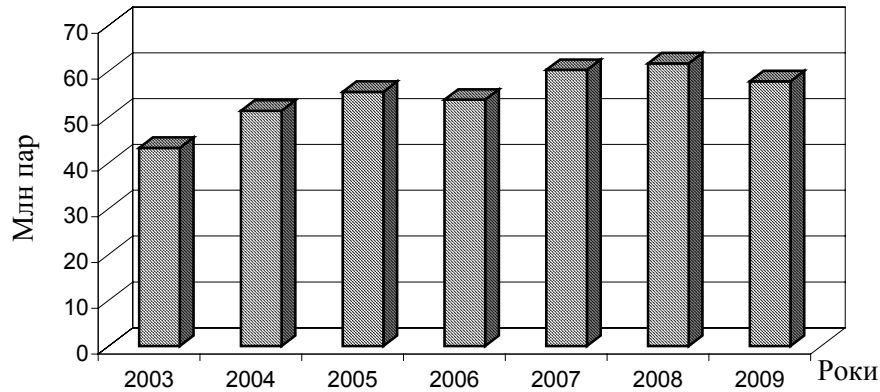

Рис. 1. Динаміка виробництва панчішно-шкарпеткових виробів в Україні

На розвиток панчішно-шкарпеткової галузі негативно вплинула світова фінансово-економічна криза, відсутність джерел фінансування в модернізацію й технічне переозброєння, обмеженість власних обігових коштів і недосяжність банківських кредитів. Саме тому спостерігається нерівномірність темпів виробництва панчішно-шкарпеткових виробів у 2008–2009 рр. (рис. 2).

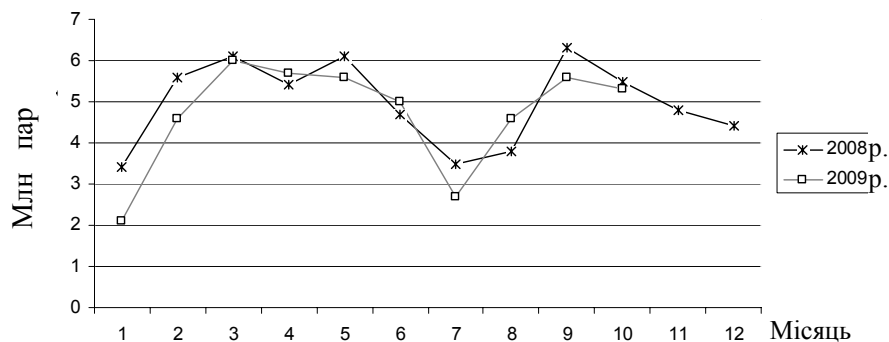

Рис. 2. Виробництво панчішно-шкарпеткових виробів у 2008–2009 рр.

У Державному комітеті статистики України станом на 1 грудня 2009 р. за видом діяльності за КВЕД "Виробництво трикотажних панчішно-шкарпеткових виробів" зареєстровано 57 підприємств різної організаційно-правової форми господарювання (рис. 3).

Рис. 3. Карта-схема розміщення трикотажних підприємств-виробників панчішно-шкарпеткової продукції в Україні

Розглядаючи географічне розташування підприємств-виробників панчішно-шкарпеткової продукції в Україні, виявлено їх нерівномірне розміщення: у деяких областях відсутня виробнича база, тому є потреба постачання виробів у ці регіони.

Необхідно відмітити, що виявлено низку фактів недобросовісної конкуренції, яка домінує на українському ринку панчішно-шкарпеткових виробів. Тільки 19 % таких виробів продаються у торговельній мережі, а решта – на ринках, де відсутній контроль за додержанням нормативно-технічних вимог та ціноутворенням.

Внаслідок цього внутрішній ринок був заповнений імпортними товарами низької якості, часто ввезених контрабандним шляхом. Найпростіша операція ввезення товару на територію України – заниження імпортером митної вартості товару. У середньому вартість панчішно-шкарпеткових виробів становила 0.2 коп. за пару (за мінімальної відпускної ціни за шкарпетки вітчизняного виробника – 2 грн.) [4]. За таких умов українські виробники практично не можуть реалізувати свою продукцію за рентабельною ціною. Імпортер, у разі вивезення товару з країни походження, отримує компенсацію через ПДВ на повну вартість товару, а ввезення його в Україну – сплачує ПДВ із заниженої митної вартості. У такий спосіб імпортер отримує пільгу в розмірі, що майже дорівнює ставці ПДВ в Україні. Вітчизняні ж підприємства працюють практично за світовими цінами на сировину, матеріали та устаткування, що становить 65–80 % собівартості продукції. Витрати на оплату праці – 10–20 % собівартості.

Через нерівні конкурентні умови частка товарів вітчизняного виробника на внутрішньому ринку в 2008 р. становила 11.7, а імпортованої продукції – 88.3 % (рис. 4) [5].

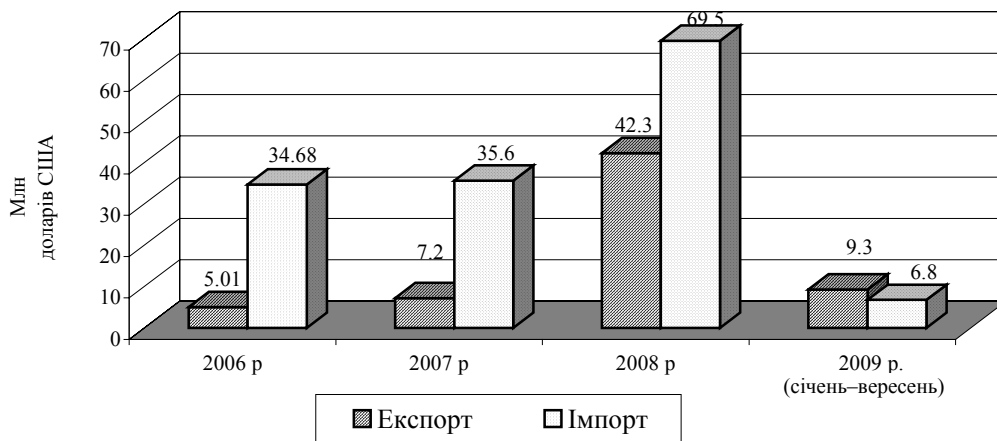

Рис. 4. Співвідношення експорту та імпорту панчішно-шкарпеткових виробів в Україні

Велику кількість колготок, панчіх, шкарпеток та інших панчішно-шкарпеткових виробів, включаючи панчохи з еластичних ниток для хворих варикозним розширенням вен, імпортують в Україну країни Азії, Америки, Європи та СНД. Обсяги імпортованих панчішно-шкарпеткових виробів у 2008 р., порівняно з попередніми роками, помітно зросли, а в 2009 р. спостерігається також зростання експорту, про що свідчать дані, наведені в таблиці [5].

Таблиця

Експорт та імпорт панчішно-шкарпеткових виробів за 9 міс. 2009 р.

Країни та континенти	Експорт		Імпорт	
	млн пар	млн доларів США	млн пар	млн доларів США
Країни СНД	11.7	6.50	7.2	10.5
Європа	0.6	0.20	3.8	2.6
Азія	0.1	0.03	388.3	29.1
Америка	0.1	0.03	0.9	0.1
Усього	12.5	6.76	399.4	42.3

Ураховуючи викладене вище, можна стверджувати, що основною проблемою вітчизняних товаровиробників панчішно-шкарпеткових виробів є збут, оскільки за ціною ці товари, як правило, недоступні широким верствам населення. У той же час вартість імпортованої продукції нижче собівартості вітчизняної.

Чинне законодавство України дає змогу підприємствам легкої промисловості захищати національні інтереси вітчизняного ринку шляхом спеціального контролю з метою встановлення кількісних обмежень щодо імпортування в Україну певних видів продукції або вжиття антидемпінгових заходів через встановлення рекомендованих цін на імпортовану продукцію на рівні цін виробника [1].

Для вітчизняного товаровиробника важливо відчувати впевненість на своєму ринку. Згідно з даними Держкомстату, обсяг інвестицій до легкої промисловості України становить приблизно 1.5 %. Це свідчить про те, що галузь не отримує достатніх для свого розвитку інвестицій.

Для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників необхідно захистити їх введенням квоти на імпорتنі панчішно-шкарпеткові вироби та прийняти відповідний закон.

Отже, на ринку панчішно-шкарпеткових виробів спостерігаються позитивні зрушення до пожвавлення підприємницької діяльності та нарощування виробництва порівняно з минулими роками. Проте є чинники, що стримують ефективний розвиток ринку панчішно-шкарпеткових виробів. До них можна віднести:

- заповнення внутрішнього ринку імпортними товарами, у тому числі із заниженою митною вартістю;
- відсутність ефективного власника, який інвестує капітал для довгострокового функціонування підприємства й випуску продукції, а не для його перепродажу, перепрофілювання або повної ліквідації;
- відсутність сприятливих умов для закупівлі технологічного устаткування, яке не виробляється в Україні;
- розформування трикотажних підприємств на дрібні виробництва, що переходять на єдиний податок або в тіньове виробництво [6].

Перспективою подальших досліджень у цьому напрямі є врахування отриманих даних для розробки та впровадження на вітчизняний ринок бактерицидних панчішно-шкарпеткових виробів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Замороко Т. Л.* Аналіз Українського ринку панчішно-шкарпеткових виробів / Т. Л. Замороко // Маркетинг в Україні. — 2004. — № 5 (27). — С. 13—14.
2. *Постанова КМУ* від 14 квіт. 2000 р. № 656 "Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення" [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. *Главацкая Ю.* Роскошь потребительской корзины – семь пар носков в год / Ю. Главацкая [Електронний ресурс] // УНІАН економіка. — Режим доступу до журналу : <http://economics.unian.net/rus/detail/23968>.
4. *Москалюк С. С.* Ринок швейної продукції: сучасний стан та тенденції розвитку / С. С. Москалюк // Легка пром-сть. — 2006. — № 4. — С. 46—47.
5. *Державний комітет статистики* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. *Показники роботи легкої промисловості України в I кварталі 2009 р.* // Легка пром-сть. — 2009. — № 1. — С. 4—8.